

Корбут Г. О,
к.с/г.н., доц.
Вискушенко А. П.
к.б.н., доц.
Памірський М. С,
старший викладач
Павловський В. А.
к.м.н., доц.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОГО ХМЕЛЯРСТВА НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ .

В статті розглядається підвищення конкурентоспроможності хмелярства за рахунок врахування ґрунтових умов, впровадження механізованих технологій вирощування, сортооновлення та використання сучасних інсектоакарицидів.

Ключові слова: конкурентоздатність, хмелярство, ґрунтові умови, механізовані технології, сортооновлення, інсектоакарициди.

Постановка проблеми. В епоху суцільної глобалізації підвищення конкурентоздатності стає необхідним для виживання вітчизняного сільського господарства і всіх його галузей. Якщо у виробництві зерна, соняшнику, картоплі сталися помітні зрушення і Україна за експортом цих культур зайняла провідне місце на світових ринках, то хмелярство приходить в занепад і навіть потреби внутрішнього ринку на 78 % задовольняються за рахунок імпорتنих поставок. Особливо прикро ця ситуація відчувається в сільському господарстві Житомирської області, де хміль був однією з найважливіших технічних культур. Тільки одна ця область, забезпечувала 75 % союзного виробництва хмелю. Тому відродження хмелярства, відновлення його конкурентоздатності, відновлення традиційних ринків його збуту - реальне завдання на найближчі роки.

Аналіз останніх публікацій. Вітчизняні науковці зробили значний внесок в розробку теоретичних проблем формування інноваційної інфраструктури, програм та стратегій інноваційного розвитку провідних секторів економіки і сільського господарства зокрема. Відзначимо публікації О. І. Амоші, В. М. Геєца, О. І. Дація, Л. В. Дейнеко, Д. Ф. Крисанова, В. І. Куценко тощо. Аналізом причин занепаду вітчизняного хмелярства, пошуком шляхів виходу із кризи за рахунок сортооновлення і впровадження механізованих технологій вирощування хмелю, сучасних методів боротьби із шкідниками та хворобами цієї культури плідно займаються В. В. Марченко, В.Т. Опалко, М. І. Ляшенко, В. М. Венгер, О. М. Лапа, В. Г. Романчук, І. Г. Рейтман, В. І. Герасимчук, І. С. Єжов, В. С. Кулинський, Т. М. Ратошнюк, О. М. Николик тощо.

Виклад основного матеріалу,- Хміль — стратегічна, технічна сільськогосподарська культура без якої немислимий, розвиток харчової, легкої, лакофарбової промисловості, парфумерії та фармакології. Без альфа кислоти, на яку багаті шишки хмелю, не можна приготувати високоякісне пиво, термостійку фарбу, без лупуліну - ефірної олії, інших дубильних і ароматичних речовин не можна приготувати? заспокійливі збори, сечогінні і болезаспокійливі засоби для лікування широкого спектру хвороб. Вказані речовини є незамінними у виготовленні багатьох натуральних косметичних.' засобів, зокрема шампунів і рідкого мила. Ширше почали використовувати хміль у дріжджовій і хлібопекарській промисловості. [6]

Все це говорить про те, що попит на хміль буде зростати, а відтак хмелярство - перспективна галузь рослинництва.

Хміль (*Humulus L lupulus*) — багаторічна дводомна рослина з родини тутових, підродини, конопляних, типова багаторічна рослина, у якої на зиму відмирає лише наземна частина стебла. Стебло хмелю витке, довжиною 8 - 10 м. Нормальний ріст і розвиток-відбувається при наявності підтримок. Для одержання високої якості шишок не допускається запилення жіночих квіток. Найкраще хміль росте на опідзолених чорноземах, сірих, темносірих опідзолених ґрунтах та слабопідзолистих суглинках. Хміль має підвищені вимоги до вологості.

Такі особливості хмелю зумовлюють складну агротехніку його вирощування та велику долю ручної праці. Для підняття конкурентоздатності вітчизняного хмелю необхідно більш повно використовувати ґрунтові переваги Житомирської області, ширше впроваджувати сучасні механізовані технології вирощування, які дозволять зменшити долю ручної праці, провести науково - обґрунтоване сортооновлення, впроваджувати нові сучасні інсектоакарициди для збереження і захисту врожаю хмелю від шкідників, хвороб та бур'янів. Всі ці кроки можна зробити в Житомирській області,

.На унікальні ґрунтові переваги Житомирської області в свій час звертали увагу П. А. Тутковський, С. В. Бельський, В. Г. Бондарчук..[1, 2/3] Так, на півдні області (с. Рея, с. Осиково, с. Дубова) залягають опідзолені чорноземи легкого суглинкового механічного складу.■ На території Житомирського району залягають сірі та темносірі опідзолені ґрунти легкого механічного складу. В Олевському та Лугинському районах є значні площі слабопідзолистих суглинків середнього механічного складу. Використання, таких ґрунтових переваг в минулому стало . запорукою слави Житомирської області як центру хмелярства.

В умовах демографічної кризи, різкого зменшення сільського населення, особливо її працездатної частини, неможливості в сучасних умовах залучення великих трудових ресурсів з міста, навчальних закладів зокрема,- використання високотехнологізованих технологій вирощування хмелю - є безальтернативним. Тому слід ширше використовувати розсадосаджальну машину СКН - 6А, лісосаджальні машини СШН - ' 3 і МЛУ.-. 3, виробництво яких освоєно на місцевих машинобудівних заводах. Для обрізки головних кореневищ слід використовувати підрізник ПКХ.- 1 і машини ОРХ - 1 і ОРХ - 2 та ОГХ - 1. При обробці хмільників зниженню долі ручної праці сприятиме використання обприскувачів ВАН - 400 - 4, ОПВ 1200, ОМ— 630, ґрунтового фумігатора ПВХ - 2. При збиранні врожаю - пересувні хмелезбиральні машини типу ХМП - 1,6, стаціонарні хмелезбиральні машини типу ЧХ - ЧЛ, ЛЧХ - 2, ЛЧХ - 6 Е, ВХЕ -280, конвеєрні хмелесушарки ПХБ - 750 К, ПХБ - 900 К і СХК - 0,3. Науково - обґрунтоване сортооновлення - важливий фактор підвищення конкурентоздатності вітчизняного хмелярства. Впровадження у виробництво . високопродуктивних селекційних ароматичних і високо- смолистих сортів хмелю значно, в разі піднімає рентабельність-цієї галузі. Запорукою цьому є високий вміст альфа - кислоти у шишках [4]. Якщо в ароматичних сортах (Клон - 18, Золото Полісся, Заграва, Гайдамацький, Аромат Полісся) її вміст коливається від 3,5% до 6%, то гіркі високо- смолисті сорти (Зміна, Потіївський, Альта, Регенті Кумир) мають вміст альфа - кислоти на рівні 14%. Вирізняються нові сорти і відчутно більшою врожайністю. Якщо врожайність традиційних сортів коливається від 12 до 18 ц / га, то інтенсивні сорти. Заграва, Золото Полісся, Слов'янка за умови дотримання технологій вирощування- дають врожайність 26 - 28 ц / га [8].

Щоб досягти цих результатів важливо - забезпечити захист-хмільників- від шкідників.- Адже тільки павутинний кліщ та хмелева попелиця при неякісному проведенні захисних робіт знижують врожайність на 50 % і більше. За результатами виробничо - демонстраційних випробувань найбільш' ефективним інсектоакарицидами є суміш Демітану, 20% к.с. - 0,6 л/га та Сумі - альфа, 5% к.е. - 0,5 л/га, яка забезпечує. " ефективний захист врожаю, дозволяє отримати додатково до 6 ц/га високоякісних шишок з більшим на 1,5% вмістом альфа- кислоти [7].

Висновки. Отримані дані свідчать, що врахування ґрунтових умов, впровадження . сучасних механізованих технологій вирощування, науково - обґрунтоване сортооновлення, впровадження нових . сучасних інсектоакарицидів є запорукою не тільки беззбитковості вирощування хмелю, а і основою його високої рентабельності, відвоювання не тільки вітчизняних ринків, а й завоювання достойного місця на світовому ринку хмелю.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бельський С В, Геологічні досліді на Волині, - Житомир, 1929.
2. Бондарчук В. Г. Закономерностираспространения лессовой формации и принципы ее стратиграфического подразделения // Материалы по четвертинному периоду Украины,-Наук. Думка, 1965.
3. Тутковский П. А. Словечанско - Овручский кряж и побережье р. Словечны // Труды Общества исследователей Волыни. - Житомир, 1911,
4. Ляшенко Н. И. Биохимия хмеля и хмелепродуктов. -Житомир: Полесье. -2002,-385 с.
5. Захист хмелю від шкідників, хвороб та бур'янів. Венгер В, М.Лапа О. М.. Романчик В, Г. та ін. - К.: ТОВ „Компанія Юні вест Маркетинг" - 2004. - 90 с,
6. Герасимчук В, И., Рейтман РЛ Г., Єжов РІ. С. Хмель в медицине, быту к народном хозяйстве. - К.: Урожай. 1994. - 394 с.
7. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. -К.: Юні вест маркетинг, 2004. - 176 с
8. Ратошняк Т. М.,. Кудинський В. С, Николюк О.. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі хмелярства в Житомирській області // Хмелярство. - 2006. -№23,-С 127-132